

χρη τώρα — όποιοδήςποτε κείμενο συγκροτη-
μένου και ολοκληρωμένου λόγου ούσίας και
ύφους, είτε στο Θέατρο είτε στο Δοκίμιο έλευ-
θερου στοχασμού είτε στα πεδία της έρευνας,
στην ιστορία και στις συναφείς γνώσεις και
στα προβλήματα του κόσμου, γενικά, κείμενο
τέτοιο πού να μη μπορεί κανείς να το άρνη-
θεί. Γιατί υπάρχει άφθονία διαθέσεων για κοι-
νότυπα, για ψελλίσματα, στερημένα πνοής,
υποπνέοντα της έπαρχίας, φαντασίωσης, για

έμπειρικά και έγκεφαλικά κατασκευάσματα,
άβάσιμα, άσχετα, μελοδραματικά, φεγγαριά-
τικα, κραυγαλέα όποιασδήποτε άμφίβολης ά-
ξίας στρατεύσης, ξεπερασμένα, και με μιá
κουβέντα, για κουτοσπράματα.

Άλλά τούτο τó περιοδικό γεννήθηκε για τó
άξιο του λόγου και της τέχνης και της σκέ-
ψης του ανθρώπου Κι αυτό τó άξιο δηλώνουμε,
ότι τó περιμένουμε, καινούργιο από δώ.

Α. Φ. ΠΑΣΧΑΛΑΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΠΗΡΑΜΕ

★ Άπό καιρό χρωστάω να γράψω δυό λό-
για στην ΤΑΡΙΑ για μερικά βιβλία πού είχαν
την καλοσύνη να μου στείλουν οι συγγραφείς
τους, πιο πολύ για να σημειωθεί ή παρουσία
τους κι από δώ.

★ Έπενθιμίζω πάντως πώς κριτικός της
ΤΑΡΙΑΣ είναι ό Άντρέας Μπελεζίνης.

★ Σπουδαία θεωρώ τó «Ήμερολόγιο»
(1971), συλλογή ποιημάτων και τó «Ένα έ-
ρημο σπίτι» του Τάσου Κόρφη (πού μένει
φρέσκη ή παρουσία του στην Πάτρα και πολ-
λά είχε κάνει μαζί μ' άλλους για να κινήσει
έδώ μιá πνευματική κίνηση).

Τό «Ήμερολόγιο» περιέχει ποίηση πραγμα-
τικά αξιόλογη, πού κατατάσσει τόν ποιητή της
σέ μιá πρώτη σειρά μελέτης. Έπειδή έγραφα
στόν ίδιο τή γνώμη γι' αυτό τó βιβλίο, άρκο-
μαι να δώσω τώρα για τόν αναγνώστη πέντε
ποιήματα:

Ο ΤΟΠΟΣ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΟΣ ΣΟΥ

Άφήστε με, υπάρχει τόση όμορφιά έδώ.
Έ σκλαβωμένη άνοιξη στα σώματα των κοι-
ταιών, τó άηδόνι
ή μέθη του μεσαύγουστου, τά χείλη πού διαφούν,
έσύ, γυναίκα του άλλου πού υπάρχεις,
πού είσαι δική μου, κάτι
άπ' τó ψωμί πού μ' έθρεψε, άπ' τó νερό και
τόν άγέρα.

ΤΑ ΡΗΓΜΑΤΑ

Είμαι κάτι ρήγματα σέ γκρεμισμένα κάστρα ή
σέ σπασμένες ληκύθους
πού έρχεται ό χρόνος και τά φουντώνει με
δροσερή, πυκνή χλόη
κι ό,τι πονούσε πριν γυνό ήρεμεί. Οί νύχτες
μαζεύουν τίς παγίδες τους. Τά κύματα
σκάβουν σπηλιές βαθιές, φιλόξενες
για τά κουφάρια των χαμένων θαλασσιनों.

ΜΥΚΟΝΟΣ

Οί πέτρινες θεράντες των έξοχικών σπιτιών,
τά χέρια των παιδιών στα σήμαντρα του έ-
σπερινού,
ή άνοιξη, μιá πυρκαγιά τριαντάφυλλα, τó ά-
μάξι
σταματημένο στη γωνιά της μνήμης.
Στάθηκαν και με κοίταξαν γεμάτα φως.

ΔΙΕΞΟΔΟΣ

Κοιλάδες γόνιμες, κατάφυτες, σέλη γυναίκας,
διευκόλυναν τους χαιμάρους.

ΒΟΤΗΧΤΗΣ

Όμορφο κορμί, έτοιμο να πηδήξεις στο νερό,
έτοιμο να διάσεις την άκινήσιά του νερού, να
είσχωρήσεις
σ' άνέγγιχτα βάθη, να στροβιλίσεις την ήρεμία,
για ένα κοράλι, για ένα σφουγγάρι,
για ένα όνειρο,
ώς τότε θα έρχεσαι, λάμψη φωτιάς, στη μο-
ναξιά μου
και θα με στέλνεις στους δρόμους και στις
ταβέρνες της ξενιτειάς
άναζητώντας μιá βουλιαγμένη έκκλησιá με δα-
κουσμένες παναγίες
και με γλυκόλαλες καμπάνες, άναζητώντας την
πρωτόγνωρη άφή,
τή χαμένη μου άγνόητα;

(Άς προσέξουμε, για παράδειγμα, τó ρυ-
θμό και τή μουσική του τελευταίου ποιήματος
— αλλά και τó «άναζητώντας», τύπο γλώσσας
όχι έλληνικό πού τόσο έλίμωνα μπάνει στην
ποιητική μας γλώσσα άπ' τά άγγλικά, με ήχη-
ρό παράδειγμα τó Σεφέρη).

★ Τό «Ένα έρημο σπίτι», με τρία διηγήμα-
τα «Ένα έρημο σπίτι, Έκείνος ό ξένος, Τó
ταξίδι», είναι βιβλίο επίσης αξιόλογο, στο ό-
ποιο ό συγγραφέας κυνηγάει μεγάλους στό-
χους. Έ δομή όμως έμποδίζει την καθαρότη-
τα και κάποτε ή φράση πέφτει.

Άλλά σίγουρα ό Τάσος Κόρφης είναι ένας
σημαντικός λογοτέχνης.

★ Ό Λάμπης Λούκος είναι γνωστός στην
Πάτρα από πολλά χρόνια και με τά βιβλία
του και με τή διαρκή του παρουσία στόν ντό-
πιο ήμερησιο Τύπο. Τώρα εξέδωσε μιá διάλε-
ξή του για τόν Στέλιο Σπεράντζα, όπου πα-
ρουσιάζει τόν ποιητή μ' εύστοχο τρόπο, ώστε
να μπορούσαμε να τόν ξήσουμε. Δέ θα λέγαμε
όμως πώς υπάρχουν αξιώσεις κριτικής ή τοπο-
θέτησης.

Πιο πρόσφατο είναι τó βιβλίο του Λάμπη
Λούκου «Ό καταξιωτής Άλδέρτος Σβάιτσερ».
Έδώ ό συγγραφέας με τή μορφή του μεγά-
λου άνθρωπιστή βρίσκει την ευκαιρία να εκ-

φραστεί προσωπικά ὁ ἴδιος καὶ νὰ μᾶς δώσει μιὰ γεύση ἀπὸ τὴ ζέστα τῆς ἀνθρωπιάς, ἀπὸ τὴν ψυχικὴ τέρψη καὶ δικαίωση ποὺ δίνει ἡ θρησκευτικὴ σχεδὸν λατρεία τοῦ ἐκλεκτοῦ. Ἦσως ἀπ' αὐτὸ ἡ κάποια ὑπερβολὴ στὴ γλώσσα, ποὺ βοηθεῖται κιάλας ἀπὸ τὴ ρύθμιση τοῦ λόγου μέσα στὴ φράση μ' ἔμφαση κι ὄχι μὲ λιτότητα ἢ ἀπλότητα.

★ Πήραμε καὶ δυὸ βιβλία τοῦ Βασ. Καθάριου βγαλμένα πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἀλλὰ ὄχι γνωστά, σὲ μᾶς τοῦλάχιστον: «Τὰ οἰκόσημα τῆς Α.Μ. τοῦ θανάτου», μικρὴ συλλογὴ ποιημάτων σὲ παραδοσιακὴ βασικὰ μορφὴ καὶ «Ὁ μικρὸς γόνος», μετάφραση ἐνὸς διηγήματος τοῦ Μπουντλαίρ. Καὶ στὰ δύο βιβλία, ὅπως καὶ σὲ κάθε δημοσίευμα τοῦ Βασ. Καθάριου, σημειώνουμε σὰν κάτι ἐνδιαφέρον τὴν εὐγένεια ποὺ στερεώνει τὴ γλώσσα του.

★ Ὁ Τίμωνας Στρουθιάς ἐξέδωκε δυὸ βιβλία (μετ' ἀπ' τὴν παρουσιάσθ του στοὺς «Σύγχρονους Πατρινούς ποιητές»): «Στοὺς σπασμένους ἥλιους», ποιήματα καὶ «Μὲ τῶν σχημάτων τὰ κύματα», συλλογὴ μικρῶν δοκιμῶν καὶ δημοσιευμάτων. Καὶ στὰ δύο ὁ Τ. Στρουθιάς πρωτοτυπεῖ, μὲ τρόπο ὅμως τουλάχιστον παράδοξο. Ἡ ποιήσθ του (παραφθορὰ Καλλιμῆς στιχογραφίας) δὲ σέβεται πολὺ τὴ γλώσσα, κακομεταχειρίζεται πολὺ τίς λέξεις γιὰ χάρις ἐνὸς ὅπως ἀδικαίωτου, νομίζω, τελικά. Στὸν πεζὸ του λόγο πάλι ἡ γλώσσα του καταλήγει ἀσθηματικὴ μὲ τὴ διαρκὴ ἰσχυρὴ στίξη. Χωρὶς ἀμφιβολία ὅμως ὁ Τ. Στρουθιάς ἔχει πολὺ διαβάσει καὶ πολλὴ παιδεία τὸν κυριεῖ — κάτι ποὺ πρέπει νὰ προσέξουν πολλοὶ ντόπιοι λογοτέχνες καὶ «ἀνθρωποὶ τῶν γραμμάτων» ποὺ πᾶνε νὰ ξεπεράσουν τὴν ἀνάγκη σπουδῆς εἴτε μὲ τὸν ἐπαρχιωτισμὸ εἴτε μὲ τὸν ἐχώνευτο μοντερνισμό.

★ Τὰ διηγήματα τοῦ Σ. Νυδριώτη «Ἡ ψευδαίσθηση» παλεῦν φιλότιμα καὶ μὲ τιμωρία νὰ δώσουν αὐτὸ ποὺ καθορίζει ἔτσι ὁ ἴδιος σ' ἓνα φιλικὸ σημείωμα: «...πασχίζω νὰ φωτίσουν μερικὲς πτυχὲς τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξῆς, ἔτσι ποὺ ὁ ἀναγνώστης νὰ γνωρίσει καλύτερα τὸν ἑαυτὸ του. Μέσα ἀπ' αὐτὴ τὴν αὐτογνωσίαν νομίζω πὼς μπορεί ὁ ἄνθρωπος νὰ γίνῃ πιὸ ἡμερος, πιὸ ἀνθρώπινος καὶ ἴσως - ἴσως εὐτυχισμένος». Παλεύοντας ὅμως γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ παρασύρεται ἀπ' τὸ θέμα του (συνήθως πρωτότυπο) καὶ παραμελεῖ τὴν δομὴ, τὸ ὄφρος καὶ τὴ γλώσσα. Ἐδῶ λοιπὸν ἄς περιμένουμε τὴν ἐπόμενη προσπάθεια (αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτο βιβλίον τοῦ Σ. Νυδριώτη).

★ Ὁ Ἀντ. Δελώνης ἔχει δγάλει πολλὰ βιβλία πρὶν ἀπ' τίς «Στάσεις», διηγήματα, ποιήματα, δοκίμια καὶ ἔχει βραβευθεῖ σὲ τοπικοὺς διαγωνισμοὺς. Στὰ διηγήματα τῶν «Στάσεων» ἡ συντομία καὶ ἡ πρωτοτυπία ἐπιδιώκει τὴν πληρότητα, ἀλλὰ ἡ γλώσσα καὶ τὸ ὄφρος δὲ βοηθᾶν τὴ δομὴ καὶ συχνὰ μένουν πίσω φράσεις κομματιαστὲς καὶ κάποτε ἐπιτηδευμένες.

Πάντως ὁ Ἀντ. Δελώνης εἶναι διαβασμένος καὶ βρίσκεται μέσα στὴ σύγχρονη λογοτεχνία, σημειώνουμε ἀκόμη πὼς μερικά του δοκίμια ἔχουν ἐνδιαφέροντα (ὅπως δείχνουν οἱ τίτλοι τους) θέματα.

★ Τυπικὸ παράδειγμα ποιήσεως στὴν ὁποία περσεύει ἡ διάθεση εἶναι τὰ «Κυμαινόμενα» τοῦ Λεωνίδα Γ. Μαργαρίτη, ντόπιου λογοτέχνη. Σοῦ θυμίζουν τὴ «γλῶσσα τῆς ποιήσεως» τῶν πρώτων σου χρόνων, μιὰν ἀνέγνωσθη μαγαεῖα τοῦ λόγου.

★ Αὐτὸ δίνουν καὶ οἱ «Πρῶτοι στίχοι» τοῦ Φιλ. Κων. Λουκέρη, πεσιμένοι κιάλας μὲ νευρικότητα ἀπὸ μιὰ «μετρικὴ παιδεία» στὴν ποίηση. Ἀλλὰ ὁ Λουκέρης ἔχει δώσει ἀρκετὰ δείγματα μεγαλύτητος ἱκανότητος στὴ μετάφραση τῶν ἀρχαίων.

★ Ἡ «Γεύση χρόνου» τῆς Μαρίας Παναγοπούλου περιέχει ποιήματα κοριτσίστικα, μὲ τὰ ἴδια τυπικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ συναισθηματισμοῦ ποὺ εἶναι ἀσχετος μὲ τὴ γλώσσα. Ὅμως κάπου - κάπου διακρίνεις σημάδια κάποιας δυνατότητας ποὺ μπορεί νὰ ὀδηγήσει σὲ σπουδὴ τῆς ποιητικῆς γλώσσας.

★ Τέλος οἱ «Σύγχρονες προσωπογραφίες» τοῦ Παν. Παπακωστόπουλου περιέχουν δοκίμια, ὅπως τὰ ὀνομάζει ὁ ἴδιος, ποὺ παρουσιάζουν γενικά ἄγνωστους ἢ ὄχι πολὺ γνωστὺς λογοτέχνες. Ἡ πρόθεση τοῦ συγγραφέα εἶναι νὰ σημειώσει ὅτι ὁ ἴδιος θεωρεῖ σημαντικό, ποὺ παραγνωρίζεται ἢ ξεχνιέται ἀπὸ τὸ λογοτεχνικὸ συρρὸ ἢ τοὺς τὰ λογοτεχνικά κρατοῦντες. Στὸ βιβλίο περισεύει ὁ ἐνθουσιασμός, σὲ κερδίζει ὅμως ἡ γνήσια τίμια προσπάθεια νὰ δηλωθεῖ ἡ παρουσία τῶσων λογοτεχνῶν. Σημειώνουμε τὴ ροὴ τῆς γλώσσας, ποὺ καὶ ἂν δὲν εἶναι (ἀκόμη, ἂς ποῦμε) γλώσσα κριτικῆς, ἔχει ὅμως νὰ τὴ βοηθᾷ μιὰ καθαρότητα, ποὺ σίγουρα ἔρχεται ἀπὸ τὴν εὐκρινεῖα τῶν σκέψεων καὶ τὸν προβέσεων. Ἦσως ὅμως αὐτὸς ὁ ἐνθουσιασμός (συνδυασμένος κιάλας μὲ τὴ διάθεση γιὰ «πατρονάρισμα» τοῦ κριτικοῦ) ἐμποδίζει τὸν συγγραφέα νὰ βαθύνῃ οὐσιαστικὰ στὸ ἔργο τῶν λογοτεχνῶν ποὺ παρουσιάζει. Ἔτσι ἀπὸ τὴν παρουσίαση τοῦ φίλου Ἑλαμεινῶντα Μπαλοῦνη βλέπουμε πὼς ὁ Π. Παπακωστόπουλος ἔχει μελετήσει βέβαια ὅλο τὸ ἔργο τοῦ λογοτέχνη προσεκτικὰ καὶ σημειώνει κιάλας τὴν ιδιότητά του, ἀρκεῖται ὅμως νὰ πει: «ὁ τρόπος γραφῆς τοῦ Μπαλοῦνη μᾶς ξάφνιασε», χωρὶς νὰ προχωρήσῃ παραπέρα, παραμέσῃ. Τὸ ἴδιο κάνει καὶ στὴν ἀναφορὰ του στὸ θέμα τῆς τριλογίας, ποὺ ἀρχίζει μὲ τίς «Μαινάδες»: δὲν ἀξιολογεῖ τὴν οὐσία τοῦ βιβλίου, τὴ σημειώνει μονάχα μὲ λόγο σχεδὸν δημοσιογραφικὸ. Ἦσως ὅμως ἡ μαχητικὴ διάθεση νὰ μὴν ἀφήνῃ πρὸς τὸ παρὸν τὸν Παν. Παπακωστόπουλο νὰ προσέξει αὐτὰ γιὰ τὰ ὁποῖα θέλει ἀποφασιστικὰ νὰ μιλήσῃ. Ἀς σημειώσουμε λοιπὸν καὶ ἐμεῖς τὴν παρουσία τοῦ ἀντ. Δελώνη.

ΣΩΚΡ. Α. ΣΚΑΡΤΗΣ